

W. SIRCUS, *The management of recurrent aphthous stomatitis*. — Onderzoek bij 13 patiënten. Suggestie, belangstelling van de arts, placebo-zuigtabletten en sedativa werkten vaak gunstig. Plaatselijk waren steroïden werkzaam dan antibiotica en placebo.

Consciousness during surgical operations (leading article).

Keep the planets clean (leading article).

To-day's drugs (*Stelazine*).

BRITISH MEDICAL JOURNAL. No. 5156, 31 oktober 1959. bl. 839-898.

H. R. H. The Prince PHILIP, Duke of Edinburgh, *Address of the president of the British medical Association*.

K. L. GRANVILLE-GROSSMAN, S. CRAWFURD, M. F. CROWLEY en A. BLOOM, *Further experience with oral therapy in diabetes*. — Proefnemingen met de sulfonyl-ureumverbindingen metahexamide en chloorpropamide en met dimethyldiguanide.

J. M. BERG en B. H. KIRMAN, *Some aetiological problems in mental deficiency*. — Overzicht.

G. DEAN, *Lung cancer among white South Africans*. — Statistisch onderzoek. Bij Engelse immigranten onder de 65 jaar is de sterfte aan longkanker hoger dan bij in het land geboren blanken. Er zijn geen verschillen in rookgewoonten.

N. N. TRAPEZNIKOW, *Results of surgical treatment of cancer of the stomach*. — Overzicht uit een Russische kliniek.

J. BULLOUGH, *Use of premixed pethidine and antagonists in obstetrical analgesia. With special reference to cases in which levallorphan was used*. — Gunstige resultaten bij 130 patiënten met een combinatie van pethidine en levallorfan. Levallorfan dient om asfyxie bij het kind te voorkomen.

C. N. BEST, *Subacute combined degeneration of spinal cord after extensive resection of ileum in Crohn's disease. Report of a case*.

G. BENGZE, J. KOVACS en J. CSERHATI, *Two types of lupus erythematosus cell factor, shown by induced L. E. cell phenomenon in man*. — Van zes lijdens aan lupus erythematosus werd bloed getransfundeerd bij patiënten met maligne aandoeningen. Slechts van twee donors was het LE-celphenomeen overdraagbaar. Er zouden twee soorten van de LE-plasmafactor bestaan.

T. C. NOBLE en J. A. ABBOTT, *Haemolysis of stored blood mixed with isotonic dextrose-containing solutions in transfusion apparatus*. — Proefnemingen naar aanleiding van twee waargenomen gevallen.

C. D. R. PENGELLY en W. BROCKBANK, *Oral theophylline compounds in chronic asthma. A blind clinical trial*. — De resultaten met theofylline-natrium-glycinaat waren niet beter dan met aminofylline.

Royal president (leading article).

A remarkable meeting (leading article).

Subacute combined degeneration of the spinal cord.

To-day's drugs (*Fentazin*).

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

CENTRAAL LABORATORIUM VAN DE BLOEDTRANSFUSIEDIENST VAN HET NEDERLANDSCHE ROODE KRUIS

Het blijkt, dat vele artsen het gewijzigde adres en telefoonnummer van dit laboratorium niet kennen, hetgeen soms tot moeilijkheden en vertraging bij het inzenden van bloedmonsters leidt. De directie verzoekt ons daarom mede te delen, dat het nieuwe adres van het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Nederlandsche Roode Kruis is: Plesmanlaan 125, Amsterdam-W., Postbus 200; telefoonnummer 733666.

Amsterdam, november 1959

REDACTIE

INGEZONDEN

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten*).

PSEUDO-IMBECILLITAS DOOR GEHOORSTOORNISSEN

Met de strekking van het artikel van GREWEL en VAN DER HORST (1959) ben ik het volkomen eens, in die zin, dat men bij elk in zijn geestelijke ontwikkeling achtergebleven kind moet bedenken, dat naast een defect in de verstandelijke vermogens (oligofrenie), ook een gehoorstoornis hiervoor aansprakelijk kan zijn. Ik kan mij echter niet verenigen met de conclusie van de schrijvers, dat aan een verouderde onderzoeksmethode van de schoolarts, nl. de fluisterspraakmethode, de aanwezigheid van (vele?) pseudo-oligofrenen op de scholen voor Buitengewoon Lager Onderwijs te wijten is.

Het gaat om het vinden van een gehoorstoornis. Wordt deze gevonden of vermoed, dan is het zaak, zeker bij een kind met gestoorde ontwikkeling, de aard van die gehoorstoornis zo nauwkeurig mogelijk vast te stellen, deze te behandelen of anders zo mogelijk te verbeteren, alvorens het kind als oligofreen te bestempelen. Dat dit niet gebeurt is in beide besproken gevallen, mag hier blijkbaar de schoolarts niet aangerekend worden. Wél is deze fout bij het meisje B gemaakt door de schrijvers zelf, die, na uitvoerig onderzoek ondanks twijfel aan de gehoorscherppte, plaatsing op een school voor imbecielen gedoogden; pas later werd atresie der gehoorgangen gevonden!

Nogmaals: het gaat om het vinden van een gehoorstoornis. Daarom thans nog een enkel woord over het schoolgeneeskundige onderzoek, dat zich tegenwoordig uitstrekt over nagenoeg alle lagere-schoolkinderen (ook de B.L.O.-kinderen!) in Nederland. Dit is een periodiek onderzoek, om de één tot drie jaar, waarbij vanzelfsprekend ook het gehoor onderzocht wordt. Toont dit een stoornis, dan wordt het kind naar de huisarts verwezen, veelal na een voorlopig onderzoek naar de oorzaak door middel van de otoscoop. Wat is nu onze ervaring met de fluisterspraakmethode? Verreweg de meeste stoornissen berusten op een voorbijgaande verkoudheid. Een wat kleinere groep heeft cerumen-proppen. Slechts een gering percentage blijkt ernstiger afwijkingen te hebben. Deze kinderen komen uiteraard meestal bij de keel-neusoorarts terecht, die in vele gevallen door zijn behandeling (bv. adenotomie) genezing met herstel van functie bereikt. Blijft een zeer kleine groep kinderen over met één of meer chronische, veelal belangrijke stoornissen als gevolg van chronische otitis, trauma of al dan niet aangeboren afwijkingen aan gehoororgaan of centraal zenuwstelsel. (Dat hierbij een uitgebreid specialistisch onderzoek, met de meest verfijnde middelen, niet kan worden gemist, spreekt vanzelf.) Het zijn deze kinderen, die door hun handicap in dit opzicht, in hun ontwikkeling worden gestoord en ten achter kunnen raken, waardoor zij het beeld van pseudo-oligofrenie gaan vertonen. Menen de schrijvers werkelijk, dat deze kinderen de schoolarts bij zijn fluisterspraakproef zouden ontgaan, waar hij met deze methode zoveel kinderen met slechts een verkoudheid, of een cerumenprop wél ontdekt?

Ten overvloede zij eraan herinnerd, dat voor de toelating tot een B.L.O.-school behalve een psychologisch, ook een lichamelijk onderzoek (waarbij gehooronderzoek) wettelijk vereist is. Wanneer desniettemin nog zoveel, niet achterlijke kinderen op de B.L.O.-scholen worden aangetroffen (zoals de schrijvers zeggen, en Prof. JONGKEES onbetwistbaar acht), dan berust dat misschien op een gebrekkig schoolgeneeskundig onderzoek; misschien op de m.i. onmisbare ma-

gische werking van een éénmaal opgedrukt stempel; maar zeker niet op de fluisterspraak-methode als zodanig.

Literatuur: GREWEL, F. en A. P. J. M. VAN DEN HORST (1959) *Ned. T. Geneesk.* 103, 1716, 2184. — HEERING, W. F. C. (1959) *Ned. T. Geneesk.* 10, 2138. — JONGKEES, L. B. W. (1959) *Ned. T. Geneesk.* 103, 2214.

Warnsveld, 2 november 1959 W. F. C. HEERING

Wij menen, in ons artikel een principieel probleem te hebben gesteld, namelijk dat sommige kinderen met gehoordefecten niet als zodanig herkend worden en verkeerdelijk als imbeciel worden gedoodverfd. Het blijkt, dat de fluisterspraakmethode hierin niet voorziet. Op de aard der hoorstoornissen zijn wij in ons artikel niet verder ingegaan. Wij noemden geen literatuur, maar kunnen bijvoorbeeld verwijzen naar KRUISINGA (1955), HUIZING (1957) en HOEKSEMA (1958).

Iedere deskundige weet, dat vele gehoorstoornissen van schoolkinderen onopgemerkt blijven; dus is er alle reden om het gehooronderzoek te verbeteren. Ieder die op het gebied van zwakzinnigheid werkt, weet dat slechthorende kinderen te veelvuldig als zwakzinnig geboekstaafd worden, of dat de slechthorendheid van zwakbegaafden een (zeer) ernstige, vaak niet herkende, complicerende factor kan zijn. Wij hebben dat met twee sprekende voorbeelden getoond: de kinderen kwamen in imbecillen-milieus terecht.

De slotopmerking van collega HEERING behoeft een rechtzetting. De wet schrijft voor de toelating tot *zwakzinnigenscholen* geen psychologisch, maar psychiatrisch onderzoek voor; voor andere typen van B.L.O.-scholen (L.O.M.-scholen, slechthorenden-scholen) gelden andere eisen (*Besluit B.L.O.* 1949; *Lager-Onderwijswet 1920*).

Doch dit alles zijn andere problemen. Er zijn dove kinderen, die niet als doof herkend zijn met fluisterspraak, en die zelfs op zwakzinnigenscholen terechtkomen. De fluisterspraak is een onvoldoende zuivere methode om slechthorende kinderen uit te ziften. Daarin mogen wij niet berusten. Hier past geen „tant pis pour les faits”; wij moeten de goede methoden toepassen!

Literatuur: HOEKSEMA, P. E. (1958) *Over slechthorendheid bij schoolkinderen*. Proefschrift Groningen. — HUIZING, H. C. (1957) *Eindrapport inzake het onderzoek naar de frequentie van slechthorendheid bij schoolkinderen*. Een T.N.O.-onderzoek. Groningen. — KRUISINGA, R. J. H. (1955) *Slechthorendheid en het verstaan van spraak*. Proefschrift Groningen. — *Besluit B.L.O.* (1949) art. 101. — *Lager-Onderwijswet 1920* (Editie Schuurman en Jordens No. 7a). N.V. Uitg. Maatschappij W. E. J. Tjeenk Willink, Zwolle 1956.

Amsterdam, 18 november 1959 F. GREWEL
A. P. J. M. VAN DEN HORST

BERICHTEN

BUITENLAND

Wereldberichten

Portretten van artsen op metalen en papieren geld. — Vereeuwigd te worden in een postzegelalbum is voor een zeer uitmuntende arts wel te bereiken. De in medische postzegels gespecialiseerde filatelist kent ongeveer 500 objecten met portretten van befaamde artsen. De meeste landen hebben de nagedachtenis van een befaamd lid der nationale medische professie op deze wijze geëerd. Frankrijk gaf nog onlangs een postzegel uit met het portret van CHARLES NICOLLE, de onderzoeker van vlektyfus. Een veel hogere eer is het afgebeeld te worden op een wettig betaalmiddel. Oostenrijk was het eerste land dat sedert de tijden van

HIPPOCRATES en GALENUS artsen om hun medische hoedanigheden op geld afbeeldde. Het eerde in 1929 de chirurg THEODOR BILLROTH (1829-1894) met een 2-schellingstuk dat zijn profiel toont, en in 1953 de psychiater JULIUS WAGNER-JAUREGG (1837-1940) door het uitgeven van een 500-schellingbiljet met zijn portret nagenoeg en face (een hoed op het hoofd). De derde aldus uitverkorene is OSWALDO CRUZ (1872-1917), de grote onderzoeker van tropische ziekten en hygiënist te Rio de Janeiro. Brazilië wijdde hem in 1936 een nikkelen munt van 400 reis (*J. Amer. med. Ass.*, 24 oktober, bl. 1144).

Brits Columbia

Een kinderarts over prenatale zorg. — De voorzitter van de geneeskundige faculteit aan de universiteit van Brits Columbia — een kinderarts — besloot een warmgestelde rede over zwangerschap en ziekte der pasgeborenen met de volgende woorden: „We know about the dangers of infection and can at least try to keep prospective mothers away from contacts; we know about the dangers of radiation and can advise against its use in any form for diagnostic purpose during this short period; we know about the dangers of malnutrition and the high possibility of nutritional defect in young women entering the child-bearing age in their late teens, at a time when food „fads” are almost universal. We know about the effects of anoxia and can advise against exposure to attitude or to anaesthetic agents, unless such exposure is essential. We know about the dangers of medication, much of which is selfprescribed by the mother . . . We have watched this evidence piling up for 15 or more years, and to date, I know of no single prenatal care programme anywhere in the world which is applying the known facts” (*Med. Offr.*, 13 november, bl. 248).

Engeland

Transatlantische conferentie. — Ter gelegenheid van de tweede jaarlijkse klinische vergadering van de British Medical Association, dit jaar te Norwich gehouden, heeft men evenals verleden jaar een „transatlantic clinicopathological conference” georganiseerd. De Britse en de Amerikaanse groep zonden elkander de klinische gegevens van een patiënt. In de twee vergaderingen volgden telefonisch (voor alle aanwezigen verstaanbaar) besprekingen, diagnose, en uitkomst van operatie of sectie.

De Engelse patiënte bleek te moeilijk voor de diagnose op afstand; de patiënte te Philadelphia werd door de Britse groep eensgezind als een lijderes aan „granulomatous regional enteritis involving duodenum and ileum” herkend (*Brit. med. J.*, 7 november, bl. 949).

Nieuwe penicillines. — Vakpers en dagbladen geven nu en dan min of meer sensationele berichten over nieuwe penicillines, die werkzaam zijn tegen een zeer breed bacterieel spectrum, gram-negatieve bacteriën inbegrepen, resistente stafylokokken de baas zijn en bij overgevoeligen geen reactie verwekken. De Nobelprijswinnaar E. B. CHAIN, een der ontdekkers van FLEMINGS penicilline, verbonden aan het Istituto Superiore di Sanità te Rome, houdt zich ook met dit onderwerp bezig. Dit voorjaar deelde hij mede op de goede weg te zijn, maar kon niet van behaald succes spreken (zie deze rubriek bl. 1964). Intussen bericht de Amerikaanse voorlichtingsdienst, dat een Amerikaanse firma een oraal in te nemen penicilline in de handel zal brengen, dat door de in het begin van dit bericht genoemde eigenschappen is gekenmerkt.

Ook in Engeland is er sprake van een nieuwe penicilline „Broxil” genaamd. Het is met een brochure van 18 bladzijden door Beecham Research Laboratories op de markt